

Шаршун Н.В., студентка юридично-психологічного факультету НАВС
Науковий керівник: Хойнацька Л.М.,
кандидат історичних наук, доцент

Щодо питання використання аналогії права в адміністративному судочинстві

Принципи права є загальними основами і сенсом законодавства. Це означає, що юридична справа вирішується на основі принципів, таких як справедливість, гуманізм, юридична рівність, відповідальність «за провину» та інших, переважно закріплених у відповідних статтях Конституції або в загальних положеннях законодавчих актів. При аналогії права принципи виконують безпосередньо регулюючу функцію і виступають єдиною нормативно-правовою підставою правозастосовного рішення [1, с.95].

У теорії права аналогію закону (*analogia legis*) та аналогію права (*analogia juris*) як способи подолання прогалин у праві виділяють досить давно, приблизно з середини XVIII століття. Доповнені і розвинуті, в подальшому вони повністю зберегли своє значення в юридичній науці і до теперішнього часу [2, с.217].

Відомий теоретик права С.С. Алексєєв вважає, що загальні засади і зміст законодавства є не що інше, як принципи права (загальноправові і галузеві) [3, с.97]. Як правило, як принципи права розглядаються керівні засади (ідеї), що визначають зміст і спрямованість правового регулювання суспільних відносин. Значення принципів права полягає у тому, що вони в стислому вигляді концентровано відображають найсуттєвіші риси права, є його квінтесенцією, його «обличчям» [4, с.128].

Принципи адміністративного судочинства визначені ст. 7 Кодексу адміністративного судочинства України (КАСУ). Ч+89675астина 7 ст. 9 КАСУ передбачає, що у разі відсутності закону, що регулює відповідні правовідносини, суд застосовує закон, що регулює подібні правовідносини (аналогія закону), а за відсутності такого закону суд виходить із конституційних принципів і загальних засад права (аналогія права).

Доцільно навести приклад щодо застосування аналогії права у справах з практики Європейського суду з прав людини, що зазвичай відображається в адміністративному судочинстві.

Як зазначає С.В. Шевчук, питання про необхідність використання прецедентного права, що створено рішеннями Європейського суду з прав людини, у процесі прийняття рішень українськими суддями з аналогічних питань є нагальним і особливих сумнівів не викликає. Скажімо, український суддя при вирішенні окремого практичного питання щодо захисту права на свободу слова повинен з'ясувати, як воно вирішується судом при застосуванні статті 10 Конвенції. Можна припустити, що визначальною підставою саме для таких дій слугує не тільки повага до прецедентного права, але й обґрунтовані

побоювання протилежного рішення з цього питання, що може бути ухвалено у Страсбурзі [5,с.531].

Таким чином, можна сформулювати правило, яке впливає із комплексного аналізу принципів верховенства права і принципу законності в адміністративному судочинстві: якщо рішення по адміністративній справі, прийняте на підставі акта законодавства, буде суперечити практиці Європейського суду з прав людини, адміністративний суд повинен вирішити адміністративну справу на підставі аналогії з відповідним рішенням Європейського суду з прав людини.

Вважаємо, що в адміністративному судочинстві вирішення справ по аналогії закону є досить ефективним варіантом реалізації хоча б на нормативному рівні принципу верховенства права і принципу законності, оскільки наближає його до європейських стандартів адміністративного судочинства.

Як висновок варто зазначити, що для подолання прогалин у правовому регулюванні відносин застосовується інститут аналогії закону. Так, у разі відсутності закону, що регулює відповідні правовідносини, суд застосовує закон, що регулює подібні правовідносини (аналогія закону). Підставою для застосування аналогії закону є "відсутність закону, що регулює відповідні правовідносини".

Список використаних джерел

1. Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. - Х.: Право, 2009. - 584 с.
2. Адміністративне право: підручник / Ю.П. Битяк, В.В. Богуцький, В.М. Гаращук, В.В. Зуй та ін.; за ред. Ю.П. Битяка. -Х.: Право, 2010. - 624 с.
3. Теория государства и права [Електронний ресурс] : Алексеев С. С. - учеб. для юрид. вузов и факультетов. - М., - 453 с. - Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/content/5319.html>.
4. Юридична енциклопедія: В 6 т./ редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. - К.: Укр. енцикл., 1998. -Т. 5. -736 с.
5. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту / за заг. ред. В.Б. Авер'янова.-К.: Наук. думка, 2007. - 586 с.